

DEÁK JÓZSEF – GÁSPÁR SZABOLCS – HÁNCSS TIVADAR – RÉVAI RÓBERT

A migráció rendészeti és egészségügyi aspektusai napjainkban

Napjaink globális próbatételei között tartjuk számon – az ivóvízkészletek csökkenése vagy a vallási és politikai háttérű terrorizmus mellett – egyebek között a migráció következményeit és hatásait is.¹

Magyarország 2012-es Nemzeti biztonsági stratégiájában² a hazánkat érintő biztonsági fenyegetések, kockázatok tételes felsorolásakor a migráció a több mint tucatnyi potenciális veszélyforrás között még az utolsó előtti helyen szerepelt. Tavaly év végén már nem ez lett volna a helyzet. 2015 elejétől augusztusig a schengeni térségben felfedett három illegális migránsból kettőt a magyar–szerb határon fogtak el (az összlétszám 62,5 százalékát).³ A tömeges migráció, annak kiváltó okai és érintettjei jellemzően illegális elemekkel tarkított, nagy távolságokra történő utazásai jelentős hatással vannak a hazájukból felkerekedetttek egészségi állapotára. Így hatással vannak a tranzit- és befogadó államok egészségügyi rendszerére, többé-kevésbé azok egész népességére.

A tömeges migrációval járó kockázatok és felelősség rendészeti szempontú számbavétele mellett írásunk a migráció egészségügyi vonatkozásaira kívánja ráirányítani a figyelmet.

Történeti visszatekintés

A Magyarország fejlődéstörténetében meghatározó dualizmusban egyszerre alakult ki a tömeges be- és kivándorlás jelensége, amelyre 1885-ben először törvényjavaslatával *Irányi Dániel* hívta fel a figyelmet. „*Magyarország ha-*

¹ Kátai-Urbán Lajos (szerk.): Iparbiztonságtan I. Kézikönyv az iparbiztonsági üzemeltetői és hatósági feladatok ellátásához. Nemzeti Közszolgálati és Tankönyv Kiadó, Budapest, 2013

² 1. melléklet az 1035/2012. (II. 21.) kormányhatározathoz. Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája. http://2010-2014.kormany.hu/download/f/49/70000/1035_2012_korm_határozat.pdf

³ Ritecz György – Sallai János: A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei. Hanns Seidel Alapítvány, Budapest, 2015. 9. o.

tárai minden megszorítás nélkül nyitva állnak minden külföldinek. Senki sem kérdi tőle kicsoda, honnan jön, miért jött, miből él. Lehet becsületes ember – s a legtöbb az – de lehet gonosztevő is.”⁴ Ezt a benyújtott törvényjavaslatot elvetették ugyan, de a kormány később a ki- és bevándorlás kezelésére komplex törvénycsomagot dolgozott ki. Ennek vitájában *Kristóffy József* képviselő szerint a kivándorlás alapoka, hogy „a kivándorló lakosság elsősorban önmagának akar használni, hogy nagyobb igények mellett, és a messze távolban magának jólétet teremtsen. Ezt a jobblétre irányuló törekvést kényszereszközökkel meggátolni vagy megakadályozni nem lehet a modern állam hivatása, mert hiszen ezen eljárás a közszabadság elemi előfeltételeivel ütköznék össze.”⁵ A bevándorlási törvény vitájában *Nyegre László* mondataiból jól kirajzolódott a fő vezéreszme: „Nem lehet célja a bevándorlási kérdés rendezésének, hogy kínai falakkal vegyük magunkat körül a külföldiekkel szemben.”⁶ De az ügy előadója megjegyezte, hogy kínai falként kell emelkednie azon külföldi elé, „aki az állam érdekeire hátrányossá válhat”⁷.

A XX. század második felében, annak utolsó éveiben globális hatású, földcsuszamlásszerű társadalmi-politikai változások zajlottak a világban, főként Európában, ezek átrajzolták a világ stratégiai térképét. Megszűnt a Varsói Szerződés, felbomlott a Szovjetunió. Véget ért a hidegháború, minimálisra csökkent a nagyhatalmak és az általuk vezetett koalíciók közötti világméretű nukleáris fegyveres konfliktus veszélye. A katonai tömbök szembenállásának megszűnése, a gyors ütemű gazdasági-társadalmi átalakulás azonban régóta elfojtott problémákat hozott felszínre, kiélezve mindenkélett a szomszédos államok közötti rendezetlen viszonyokat és az államokon belüli nemzetiségi, nyelvi, vallási, kulturális ellentéteket, tág teret adva a szélsőséges nacionalizmus előretörésének. Beindultak a dezintegrációs folyamatok. Egyes államszövetségek az etnikai választóvonalak alapján – békésen vagy erőszakos módon – több kisebb országra estek szét. A második világháború óta először, Európát is fegyveres konfliktusok, polgárháborúk rázták meg. Mindezen jelenségekkel párhuzamosan a közel-keleti és észak-afrikai térség fejleményei közvetlen hatást gyakorolnak Európa biztonságára.⁸

⁴ Ritecz György – Sallai János: i. m. 8. o.

⁵ Uo.

⁶ Uo.

⁷ Uo.

⁸ Csepregi Péter – Révai Róbert – Huszár András – Szilárd István: Migrációs egészségügyi kihívások a schengeni határnyitás után. *Hadtudományi Szemle*, 2011/1., 117. o.

Migrációs körkép

Mint az előbbiekből is láthatjuk, a menekültek és hontalanok ügye nem új keletű jelenség, nem sorolható az új típusú biztonsági nehézségek közé. Sőt már az ókori társadalmaknak is foglalkozniuk kellett a problémával, hiszen a háborúk már a legkorábbi történelmi korokban megjelentek, s a fegyveres, sokszor elhúzódozó összecsapások gyakran együtt jártak az ellenséges nép tagjainak vallási, etnikai, faji alapú üldözésével. Napjainkban a menekültek nyolcvanhat százalékát a fejlődő országok fogadják be. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (*United Nations High Commissioner for Refugees; UNHCR*) szerint a kritikus érték a 2012–2013-as év konfliktusainak következménye, így egy év alatt mintegy hatmillióval emelkedett a menekültek száma. Ezt a drámai növekedést főként a szíriai, közép-afrikai és dél-szudáni polgárháborúk idézték elő. Az ezen a területen jelentkező biztonsági kockázatokat hazánk az EU-val együttműködésben próbálja meg kezelni. Uniós szinten az európai külső határ védelméért felelős Frontex koordinálja a tagállamok erőfeszítéseit, és próbál segíteni a legnagyobb migrációs nyomás alatt lévő tagállamoknak. A Frontex fő feladatai közé tartozik a tengeri, szárazföldi és légi külső határoknál folytatott közös műveletek és a közös visszafordítási műveletek koordinálása, közös kiképzési szabványok összeállítása a nemzeti határőrségek számára, valamint kockázatelemzések készítése. Ebben a munkában, a felderítés, hírszerzés és megelőzés területén fontos szerepük van hazánk nemzetbiztonsági szolgálatainak. Nélkülözhetetlen a szoros együttműködés a partnerszolgálatokkal.⁹

A hazánkat is fenyegető tucatnyi veszély zöme a migrációhoz hasonlatosan a természet és a társadalom kölcsönhatásából keletkezik. Fenyegetésük lényegesen csökkenthető a természetes környezet megóvásával, a környezettudatos magatartással, annak az elvnek a betartásával, amely szerint a természet állapota tovább nem rontható. Ez minden állam, minden intézmény és minden ember kötelessége. A természet jelen állapotban való megtartása másfelől emberi jog, az élhető élet egyik fontos feltétele.¹⁰

9 Boda József: Biztonsági kihívások – nemzetbiztonsági válaszok. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): Tanulmányok a „Biztonsági kockázatok – rendészeti válaszok” című tudományos konferenciáról. Pécs, 2014, 35–46. o. [Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XV.] <http://pecshor.hu/periodika/XV/boda.pdf>

10 Finszter Géza: A vállalható és a nem vállalható társadalmi kockázatok. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): i. m. 5–24. o. <http://pecshor.hu/periodika/XV/finszter.pdf>

Nemzetközi kitekintésben figyelemre méltó adalék lehet, hogy a hajdani Német Demokratikus Köztársaságot alkotó egyik tartományban, Szászországban, 2012-ben az idegenrendészeti, menekültügyi törvény megsértése, illegális beutazás száma száztiziz százalékkal, 897-re emelkedett. Egyéb bűncselekményt 1375 esetben követett el külföldi, ez 6,8 százalékos növekedés; 14 635 nem német személy ellen folytattak nyomozást többnyire idegenrendészeti okok miatt.¹¹

Hazai rendészeti megoldási irányok

Nagyon fontos az illegális migráció elleni nemzetközi összefogás és együttműködés. Így volt ez már bő tíz éve, a határőrség idején is. Az illegális migráció elleni küzdelem sikere csakis az egyes államok közötti szoros információáramlással és közös tevékenységgel garantálható. Ha valamely ország erőteljesebben lép fel az illegális migráció ellen, akkor ez a másik állam területén fokozott mértékben jelentkezik. Az egyes államok felelőssége az illegális migrációt kiváltó okok megszüntetése. Az illegális migrációval kapcsolatos bűncselekményekhez kapcsolódik a pénzmosás, az emberkereskedelem is, amely különösen veszélyes.¹²

A Nemzeti biztonsági stratégia egész sor feladatot határozott meg a migráció elleni küzdelemben. Egyebek között a schengeni csatlakozásból fakadó feladatok, a külső határok fokozott védelmének eredményes megvalósítása, a magyar rendvédelmi és migrációs, valamint a migrációval kapcsolatos feladatok végrehajtásában közreműködő szervek hatékonyabb együttműködését követelik meg. A szükséges nemzeti és nemzetközi támogatás nélkül nem várható, hogy az érintett szervezetek hatékonyan lépjenek fel az illegális migráció megjelenési formái ellen.

Az illegális migráció elleni hatékony fellépés elősegítésével, integrációs stratégia kialakításával elkerülhető a migránsok marginalizálódása, amellyel

11 Főrizs Sándor: Rendészeti kihívások – németországi válaszok. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): Tanulmányok „A változó rendszet aktuális kihívásai” című tudományos konferenciáról. Pécs, 2013, 43–54. o. [Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, XIV.] <http://www.pecshor.hu/periodika/XIV/forizs.pdf>

12 Kovács Gábor: A bűnmegelőzés és a határőrség kapcsolatrendszerének néhány fontosabb összetevője. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): Tanulmányok a „Határőrség szerepe a bűnmegelőzésben” című tudományos konferenciáról. Pécs, 2003 [Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, II.] <http://www.pecshor.hu/periodika/2003/kovacs.pdf>

csökkenthető a szervezett bűnözői csoportok migránsokra gyakorolt befolyása.¹³

Az integrációs stratégia következménye világosan kirajzolódik a német főváros bűnügyi statisztikai adataiból: „Érdekes az úgynevezett »migrációs háttérű« lakosság helyzete. A Szövetségi Statisztikai Hivatal 2010. július 14-i jelentése szerint 15,3 millió lakos rendelkezik migrációs háttérrel, ebből három millió török. Az általam vizsgált tartományok közül Berlinben nem német a lakosság 14,1%-a, azaz 486709 fő. Migrációs háttérű 924400 lakos, az összlakosság 26,9%-a. A bűnügyi statisztikákban viszont ez a réteg semmilyen kiugró adatot sem produkált.”¹⁴

A stratégia javaslatai között szerepel, hogy Magyarország érdeke, hogy az Európai Unió eredményesen tudja kezelni a világban kialakuló regionális konfliktusok és instabil övezetek migrációs hatását. Az illegális migráció elleni fellépés érdekében szükséges a szervezett bűnözés, az emberkereskedelem elleni küzdelem fokozása, továbbá a kiutasítási, hazatérési, valamint a visszafogadásra irányuló politika fejlesztése. Törekedni kell a hatékony vízumpolitika alkalmazására, valamint a migránsokat kibocsátó harmadik országokkal való szorosabb együttműködési rendszerek működtetésére és fejlesztésére, különös tekintettel a nemzetbiztonsági kockázatot jelentő személyek kiszűrésére és kezelésére. A legális migrációhoz is kapcsolódhatnak kemény biztonsági kockázatok. Ezekkel szemben Magyarország – uniós tagsága okán – a beutazás és tartózkodás engedélyezését célzó eljárások hatékonyságának növelésével, az uniós partnerekkel és a harmadik országokkal folytatott együttműködés fokozásával védekezhet. Gazdasági és demográfiai előnyei mellett a migráció köz- és nemzetbiztonsági kockázatokat is rejt magában. Miután határaink egy része jelenleg és a belátható jövőben is az EU vagy a schengeni térség külső határa marad, ez együtt jár az uniós határszakasz igazgatásának felelősségével és feladataival. Az illegális migráció Magyarországot jelenleg elsősorban tranzitországgként érinti, de hosszabb távon nem zárható ki, hogy az illegális migrációban érintettek egy része célországként tekintsen hazánkra. Az illegális migráció megjelenésével együtt járó biztonsági kockázatok kezelése az uniós tagságból fakadó kötelezettségek teljesítése mellett nemzeti érdek is, ezért az ebből fakadó biztonsági kérdéseket nemzetközi együttműködés keretében kezeljük.¹⁵

13 http://2010-2014.kormany.hu/download/f/49/70000/1035_2012_korm_hatarozat.pdf

14 Főrizs Sándor: i. m.

15 http://2010-2014.kormany.hu/download/f/49/70000/1035_2012_korm_hatarozat.pdf

Ritecz György csaknem tucatszámú lehetséges megoldási lépést ajánl a migráció kezelésére. Tovább gondolva egykori határőrtestvér kollégájuk, *Teke András* integrált határigazgatás (*Integrated Border Management; IBM*), főként fejlesztésközpontú munkadefinióját, megalkották a SAS-t (*Schengen Aquis System; Schengen aquis rendszer*). E szerint a migráció kezelésében felhasználni ajánlott tíz alkotóelem közt szerepelnek a politikai, gazdasági és tájékoztató eszközök; a vízumrendszer; a delegált okmányszakértő; az összekötő tisztviselők, valamint a tranzitállamok határ-ellenőrzési rendszere; a külső határok szigorú őrizete; a kiegyenlítő intézkedések, továbbá a belső határ térsége, a szállító vállalatok felelőssége, és a biztonságos harmadik országok kérdésköre.¹⁶

Mint az előbbiekből is láthatjuk, a migráció rendkívül összetett problémájának megoldása is nehezen képzelhető el egyik napról a másikra. A kérdéskör kezelésének égető szükségessége a migráció egészségügyi aspektusaiból is következik.

A migráció 2015-ben jelentkező egészségügyi aspektusai

A migrációval járó közegészségügyi kockázat alapjai

A migránsok egészségi állapota hazájuk kondícióit tükrözi. A morbiditási spektrum alapvetően más, mint a fejlett országokban. Míg Európában döntően a szív- és érrendszeri, illetve tumoros betegségek dominálnak, addig a fejlődő országokban elsősorban a fertőző betegségek szedik áldozataikat. A migránsok tehát döntően fertőzőes megbetegedéseket importálhatnak az unióba, és azok közül is elsősorban olyanokat, amelyek Európában jórészt már ismeretlenek, hála a módszeres megelőzési és hatásos kezelési protokollok bevezetésének.

Ezen túlmenően a migránsok egyes itteni fertőzések ellen védtelenek, mert immunrendszerük számára ismeretlen kórokozókkaal találkoznak a megtett úton és a menekülttáborokban való hosszas tartózkodáskor. A behurcolt fertőzések elleni védekezést nagyban nehezíti, hogy az érintettek rövidebb-hosszabb ideig tünetmentesek, az illető menekült ez alatt nagy távolságokat tehet meg, vagyis egy egyszeri orvosi fizikális vizsgálat során, legyen az bármilyen alapos is, észrevétlen maradhat. A mindenre kiterjedő laborvizsgálat

¹⁶ Deák József: Könyvismertető Boda József „Szigorúan titkos”? Nemzetbiztonsági almanach című könyvéről. Nemzetbiztonsági Szemle, 2016/2. <http://uni-nke.hu/kutatas/egyetemi-folyoiratok/nemzetbiztonsagi-szemle/aktualis-szam>

vagy a menekülttáborokban történő, a lappangási időt lefedő, izolálás/megfigyelés alá helyezés megoldást kínálhat.¹⁷

A menekültek a célország mielőbbi elérése érdekében egészségi gondjaik miatt csak az utolsó pillanatban kérnek segítséget. A hosszú gyaloglás és a hiányos öltözet gyakran okoz alsó végtagi sérüléseket. A kezelés elmaradása, illetve a tisztálkodás és a higiénia hiánya ezek elfertőződéséhez vezet, kezelésük hosszadalmas és költséges feladatot ró az ellátó ország egészségügyi rendszerére.

A migrációval járó leginkább fenyegető betegségek

Miután fennáll a veszélye annak, hogy a menekültek olyan betegségeket hoznak, amelyek a befogadó országokban gyakorlatilag nem, vagy csak speciális betegcsoportokban fordulnak elő (például a homoszexuálisok és az intravénás droghasználók), ezért a nem célirányosan képzett egészségügyi személyzet nem ismeri fel őket.

A fertőző betegségek közül az Európát elérni kívánó menekültek körében a következők a leggyakoribbak:

- *Tuberkulózis (tbc)* – a fejlett tudógondozói hálózatnak és a gyermekkori védőoltásnak (BCG) köszönhetően ez a betegség nagymértékben visszaszorult hazánkban, de az utóbbi években a hajléktalanok és a legyengült immunrendszerű emberek körében ismét gyakoribb.
- *Diftéria* – a kötelező gyermekkori védőoltás (DPT) segítségével szintén több évtizede eltűnt már.
- *HIV-pozitivitás és következményes AIDS* – a 2010-es évekig egyedülállóan alacsony volt az előfordulása itthon, még a környező országokhoz képest is (például Ukrajna). Kezdetben inkább a homoszexuálisok körében fordult elő, az utóbbi években azonban megjelent a heteroszexuális populációban is, ebben egyre növekvő szerepe van a szexipari migrációnak. Ez esetben az egyik legfontosabb tevékenység a felvilágosítás, a betegség ugyanis egyelőre még mindig gyógyíthatatlan.
- *Hepatitis C* – a HIV-fertőzésnél közegészségügyi szempontból súlyosabb gond. A rettegett, ugyanakkor valójában nagyon ritka, kórházi kezelési szö-

¹⁷ Jelentés „A migráció károsítja az Ön és környezete testi és lelki egészségét?” című, 2007. december 3-án megtartott szakmai tanácskozásról. Magyar Rendészettudományi Társaság–Nemzetközi Kábítószér- és Terrorrelles Tisztek Szövetsége, 2007. <http://www.natea.net/sites/default/files/dokumentumok/dokumentumok/migraciosjelentes.doc>.

- vödményként történő megfertőződés (például vérátömlesztés, dialízis) mellett, a betegek döntő többsége intravénás droghasználó.
- *Szexuális úton terjedő betegségek.*

A védekezés szempontjai

Az irreguláris migránsok kellő és adekvát egészségügyi ellátása nemcsak humanitárius kötelezettség, de alapvetően elengedhetetlen közegészségügyi-kockázat-kezelés mind a tranzit-, mind a célországokban. A leghatékonyabb közegészségügyi intervenció és prevenció az, ha a lehető legkorábban, a határővezetben fel vagyunk készülve a kellő és megfelelő egészségügyi vizsgálatokra és a szükséges ellátásra. A probléma kezelésében nagy szerepük lesz a jövőben azoknak a rendőri szervezeteknek, amelyek az illegális migrációval foglalkoznak, akárcsak az Egyesült Államokban, ahol a belépésre jelentkező személyt azonnal egészségügyi szűrésnek vetik alá.

E felkészülés szempontjai a következők:

- A közegészségügyi kockázat nagyságának és természetének ismerete, azaz a kiindulási országok morbiditási profiljának, egészségi, kulturális és vallási különbségeinek felmérése.
- A migránsok ellátásának speciális igényeire felkészült szakemberek képzése, mind a testi, mind a szellemi egészség terén, és gyors elérhetőségük a menekültellátás intézményeiben.
- A migránsokkal közvetlen kapcsolatba kerülő fegyveres testületek és egészségügyi személyzet munka-egészségügyi felkészítése és közegészségügyi védelme.¹⁸

A jelenlegi helyzet jellemzői

A hazánkban 2015-ben tapasztalható minden korábbinál erősebb irreguláris-migráns-hullám kezelése egészségügyi szempontból a Magyar Honvédség által az érintett határszakaszokon telepített tranzit ellenőrző állomásokra szorított. Itt került sor a panaszokkal jelentkező migránsok orvosi vizsgálatára, és szükség esetén beutalására a közeli civil ellátókhoz. Ez a migránsok egy-három százalékát érintette (döntő többségük keresztény szír). Leggyak-

¹⁸ Csepregi Péter – Révai Róbert – Huszár András – Szilárd István: i. m.

rabban gyermekek hasmenéssel járó kórképei és következményes kiszáradása, továbbá az idősek dekompenzált cukorbetegsége, valamint a gyaloglás következtében kialakuló alsó végtagi felületes bőrsérülések, illetve ezek felülfertőződéssel kombinált esetei fordultak elő. További gond a menekülttáborokban kialakuló konfliktusokban, illetve erőszakos cselekményekben érintett sérültek ellátása. Ők az első ellátás (döntően sebellátás) után általában eltűnnek az egészségügyi látóköréből, így nincs információ a kontrollvizsgálatokról, valamint a sérüléseik későbbi kezeléséről.

A migrációs válsághelyzetben külön kell foglalkozni a rendvédelmi szervek szakembereinek foglalkozás-egészségügyi kérdéseivel. Az azonosított veszélyek és kockázatok a védekezés szempontjából hasonló jellegzetességeket mutatnak, mint a jelentős környezeti katasztrófák elhárításánál tapasztaltak. Így például az egyéni védőeszközök alkalmazása csökkenti a személyi állomány fertőző betegségek általi veszélyeztetettségét.¹⁹

Az unió menekültekkel kapcsolatos egészségügyi politikája

A portugál elnökség a menekültek egészségét az uniós prioritások szintjére emelte. 2007. szeptember 27–28-án Lisszabonban európai egészségügyi miniszteri konferenciát rendeztek a témakörben, felhíva a figyelmet, hogy az egészség az emberi jogok egyik fő eleme, így gondoskodni kell arról, hogy a menekültek is hozzáférhessenek az egészségügyi ellátáshoz, továbbá meg kell oldani az európai lakosság bekerülő kórokozók elleni védelmét.²⁰

Az Európai Unióban jelenleg nincs egységes politika a migráció egészségügyi kérdéseire vonatkozásában. A Schengen-protokoll nem tartalmaz humán közegészségügyi szempontokat, csupán az élelmiszer-biztonsági és állat-egészségügyi kérdésekre tér ki. Hiányoznak azok a minimális standardok, amelyek elősegítenék az uniós állampolgárok közegészségügyi épségét, és a rászoruló menekültek humanitárius támogatását.

¹⁹ Kátai-Urbán Lajos: Katasztrófák elhárításának foglalkozás-egészségügyi kérdései. In: Kátai-Urbán Lajos – Dobor József (szerk.): Foglalkozás-egészségügy aktuális kérdései: előadás-gyűjtemény nemzetközi tudományos-szakmai konferencia. Budapest, 2012. 06. 27. Nemzeti Köszolgálati Egyetem, Budapest, 2012, 124–144. o.

²⁰ Révai Róbert – Görbe Attiláné Zán Krisztina: Egészség és migráció az Európai Unióban és Magyarországon. Hadmérnök, 2009/2.

Összegzés és következtetések

A szerzők jelen cikkben elsőként a tömeges migrációval járó közbiztonsági kockázatok és felelősség rendészeti szempontjait vették számba, majd a migráció egészségügyi vonatkozásait vizsgálták és értékelték.

Az 1980-as évektől új biztonsági próbatétellel kell szembenéznünk, amely nem más, mint a tömeges méretű népességmozgás, más néven migráció. Az elmúlt egy évben a déli irányból érkező menekültáradat jelentős próba elé állította a rendészeti és a közegészségügyi szerveket. A cikkben tárgyalt témakörök kapcsán többféle következtetésre lehet jutni.

A migráció kiváltó okai sokféle lehetnek. Előidéző folyamatként említhető a Föld népességének robbanásszerű növekedése, helyi háborúk és válsághelyzetek kialakulása, a nemzetközi terrorizmus térnyerése vagy a sokat emlegetett klímaváltozás hatásai.

A nemzetközi migráció világszerte egyre nagyobb méreteket ölt, a jelenleg hatásait Európában is mind jobban érezzük. A migráció fokozódása nyomán az uniónak számos nehézséggel kell szembenéznie, például demográfiai, gazdasági, rendészeti és közegészségügyi téren.

Az egyik legfontosabb problémakör az egészségvédelem. Az otthon elhagyásával és az országváltással járó stressz miatt a bevándorlók sokkal jobban ki vannak téve egészségi kockázatoknak. Ráadásul a nyelvi és a kulturális akadályok, valamint más természetű nehézségek miatt az egészségügyi szolgáltatásokhoz is nehezebben férnek hozzá. Ezek a problémák még súlyosabbak a gyermeknél vagy más hátrányos helyzetű egyéneknél.

A rosszabb egészségi állapotért egyrészt azok a kockázati tényezők felelősek, amelyeket a bevándorlók magukkal hoznak, másrészt azok a körülmények, amelyek között az Európai Unióban élnek. A rossz munkakörülmények, az egészségi és biztonsági rendszabályok figyelmen kívül hagyása megmagyarázza a balesetek gyakoriságát. Az egészségügyi szolgáltatásokhoz való nehezebb hozzáférés következtében a megelőzhető betegségek előfordulása magasabb, a társadalmi integráció tökéletlensége mentális zavarokhoz vezethet.

IRODALOM

Boda József: Biztonsági kihívások – nemzetbiztonsági válaszok. In: **Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.):** Tanulmányok a „Biztonsági kockázatok – rendészeti válaszok” című tudományos konferenciáról. Pécs, 2014, 35–46. o. [Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XV.]

Csepregi Péter – Révai Róbert – Huszár András – Szilárd István: Migrációs egészségügyi kihívások a schengeni határnyitás után. *Hadtudományi Szemle*, 2011/1.

Deák József: Könyvismertető Boda József „Szigorúan titkos”? Nemzetbiztonsági almanach című könyvéről. *Nemzetbiztonsági Szemle*, 2016/2.

Finszter Géza: A vállalható és a nem vállalható társadalmi kockázatok. In: **Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.):** Tanulmányok a „Biztonsági kockázatok – rendészeti válaszok” című tudományos konferenciáról. Pécs, 2014, 5–24. o.

Fórizs Sándor: Rendészeti kihívások – németországi válaszok. In: **Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.):** Tanulmányok „A változó rendészet aktuális kihívásai” című tudományos konferenciáról. Pécs, 2013, 43–54. o. [Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, XIV.]

Kátai-Urbán Lajos: Katasztrófák elhárításának foglalkozás-egészségügyi kérdései. In: **Kátai-Urbán Lajos – Dobor József (szerk.):** Foglalkozás-egészségügy aktuális kérdései: előadás-gyűjtemény nemzetközi tudományos-szakmai konferencia. Budapest, 2012. 06. 27. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2012, 124–144. o.

Kátai-Urbán Lajos (szerk.): Iparbiztonságtan I. Kézikönyv az iparbiztonsági üzemeltetői és hatósági feladatok ellátásához. Nemzeti Közszolgálati és Tankönyv Kiadó, Budapest, 2013

Kovács Gábor: A bűnmegelőzés és a határőrség kapcsolatrendszerének néhány fontosabb összetevője. In: **Hautzinger Zoltán (szerk.):** Tanulmányok a „Határőrség szerepe a bűnmegelőzésben” című tudományos konferenciáról. Pécs, 2003 [Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, II.]

Révai Róbert – Görbe Attiláné Zán Krisztina: Egészség és migráció az Európai Unióban és Magyarországon. *Hadmérnök*, 2009/2.

Rítecz György – Sallai János: A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei. Hanns Seidel Alapítvány, Budapest, 2015, 9. o.

Vass Gyula – Szakál Béla – Kátai-Urbán Lajos: Katasztrófa-megelőzés. Rendőrtiszti Főiskola, Budapest, 2009